

حقوق نوین و توسعه‌ی اقتصادی

با رویکرد انتقادی

نویسندگان:

دیوید د. روبرو، آلوارو سانتوس

ترجمه و تلخیص:

دکتر محمد صادقی

عضو هیأت علمی دانشگاه هرمزگان

سرشناسه

: تروپک، دیوید ام، ۱۹۳۵-م.

-Trubek, David M., 1935

عنوان و نام پدید آور

: حقوق نوین و توسعه‌ی اقتصادی با رویکرد انتقادی/

نویسندگان دیوید د. تروپک، آلوارو سانتوس؛ ترجمه و تلخیص

محمدصادقی.

مشخصات نشر

: تهران: دانشگاه هرمزگان، انتشارات، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری

: ۳۴۴ ص: جدول.

شابک

: ۹-۷۷-۷۲۷۹-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی

: فیا

موضوع

: عنوان اصلی: The New Law and Economic Development :
a critical appraisal, c2006

: حقوق و رشد اقتصادی

Law and economic development :

: اقتصاد بین‌الملل

International economic relations :

: حکومت قانون

Rule of law :

: کمک‌های اقتصادی

Economic assistance :

: جنس، آلوارو، ۱۹۷۵-م

-Santos, Alvaro, 1975

: مترجم، محمدصادقی، ۱۳۴۶-، مترجم

: دانشگاه هرمزگان، انتشارات

: K۳۲۰

: ۱۱/۳۴۰

: ۵۷۳۳۲۳۸

شماره کتابشناسی ملی

نام کتاب: حقوق نوین و توسعه‌ی اقتصادی با رویکرد انتقادی

ناشر: دانشگاه هرمزگان

مؤلف: محمدصادقی

چاپ و صحافی: رال

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۸

تیراژ: ۸۰۰ نسخه

قیمت: ۴۰۰۰۰ ریال

ISBN:978-600-7279-77-9

شابک: ۹-۷۷-۷۲۷۹-۶۰۰-۹۷۸

فروش اینترنتی در تارنمای دانشگاه هرمزگان (مرکز نشر)

www.hormozgan.ac.ir

تلفن: ۶۶۹۰۷۷۱۴ (۰۲۱)

سرآغاز

"توسعه امری است اجتناب‌ناپذیر"

امروزه از توسعه به عنوان یک حق بشری در ماده ۱ و ۲ اعلامیه حق بر توسعه یاد شده است و در تاملات مفهومی به شرح منعکس در سایر اسناد بین‌المللی و داخلی کشورها، حقوق توسعه، فرایند جامع اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی است که هدف آن بهبود مداوم رفاه کل جمعیت و تمامی افراد براساس مشارکت فعال، آزاد و معنی‌دار در توسعه و در توزیع منصفانه ثرات آن می‌باشد و برابر اعلامیه جهانی توسعه به عنوان حق لاینفک بشری به آن توجه شده است. همه تلاش‌های بشری نیز بر این خواسته استوار است: که فرایند گذار از وضع موجود به وضع مطلوب، در عرصه‌های مختلف سرعت داده شود و تعامل مبتنی بر بنیان‌های علمی در مدت زمان و فرایند سازی مناسب مدنظر قرار گیرد. بنابراین، توسعه به معنای آزادی انتخاب و افزایش انتخاب‌های انسان و به عنوان فرایندی پایان‌ناپذیر در مقام معرفی و تقسیم‌بندی خواسته‌های بشری است. شاید بتوان گفت توسعه با نگرشی درون‌گرا (توجه به عوامل داخلی) و دیدگاه‌های تکامل‌یافته و چگونه‌گرایی و نگرش برون‌گرایانه (وابستگی به علل خارجی) و تلفیق جزگرایی و کل‌گرایی، گذار از موانع سنتی با حفظ ارزش‌ها در میان دکترین حقوق و توسعه در حال بحث ریسط است و توافق بر رویکرد اثباتی و غیر سلبی در حال غالب شدن است و برای تحقق آن اعتماد به بهرگیری از متدولوژی‌های متنوع و متناسب از قبیل رشد خوب، توزیع برابر درآمدها و هزینه‌های اجتماعی، توافق بر روی اولویت و از این قبیل مصادیق امری اجتناب‌ناپذیر است.

توسعه در مراحل آغازین خود، در بستر توسعه اقتصادی نمودار به جامعه حقوقی معرفی نمود. بدین شرح که قائل به حاکمیت سیاست‌های حقوق بر توسعه اقتصادی بود و راه‌حل تحقق توسعه در جامعه را از گذر توسعه اقتصادی تعریف می‌نمود (رویکرد سنتی) و در این خصوص با توجه به اینکه حقوق به عنوان مکانیزمی جهت تغییر و تعدیل و ترسیم ساختارهای سیاست اقتصادی دولت تعریف می‌گردید، مطالعه و سیاست‌گذاری حقوق در ارکان توسعه اجتماعی و سیاسی و ... منبعت از توسعه اقتصادی و رابطه حقوق عمومی اقتصادی تعریف می‌شد. این فرایند که در دوران‌های مختلفی تجربه شده بود، باعث شد تا حقوق عمومی اقتصادی به عنوان مکانیزم سیاست‌های اقتصادی دولت، با کاستی‌های عمیق مواجه گردد و

رویکرد مدرن سیاست‌های حقوق عمومی اقتصادی در توسعه متولد گردد. در حال حاضر مفهوم توسعه، تغییر یافته است و پایداری غیر ایستائی توسعه مورد شناسایی حقوقی قرار گرفته است. برهمن اساس، اصلاحیه‌های سیاست‌های حقوق عمومی اقتصادی، مکمل توسعه است و بر ضرورت آن تاکید می‌شود. و مضافاً به تحلیل سیاست‌ها و رسمیت حقوق عمومی اقتصادی با ترکیب حقوق مردم توجه ویژه شده است و عدالت توزیعی و اصلاحی در پرتو مفاهیم حق بر داشتن در مقابل حق بر بودن قرار گرفته‌اند و در این مسیر، سیاست‌های حقوقی با ملاحظات رقابتی و علائق سازگار مواجه شده‌اند و توازن توسعه (رویکرد ساختاری) را جستجو می‌نمایند و با بهره‌گیری از اصول اولیه حقوق عمومی اقتصادی (رقابت، دموکراسی، آزادی) در تعریف خویش، به تدریج توسعه اقتصادی و هدایت آن به سمت توازن با توسعه انسان محور (موضوع اعلامیه جهانی توسعه) در تالان هستند.

ضرورت نگرش نهانی به توسعه موضوعی قابل تأمل است زیرا حقوق توسعه آشکار نمود، دولت نمی‌تواند برای دستیابی به اهداف توسعه هر کاری انجام دهد. با حفظ محوریت انسان، نهادهای سازمان‌های غیر دولت چون نهاد به عنوان بازیگران، حضورشان در کنار دولت‌ها ضروری است. و توسعه امروزه چند مقیاس است و بر عاملان توسعه نیز تاثیر می‌گذارد به نحوی که در کنار دولت، امروزه نهادهای نظامی و بین‌المللی، نیروی بازار و محلی، انجمن‌های مدنی و خانواده، عاملان و بازیگران آن هستند به عبارت دیگر بازیگران توسعه تعدد یافته‌اند. لیکن باید پذیرفت که توسعه امری پیچیده است به احتمالاً با رویدادهای اجتماعی روشن و موثر دست یافتنی خواهد بود و این مستلزم تلفیق رویه‌های متعدد درونی و بیرونی است و برای تثبیت آن بر سیاست‌گذاری خوب (سیاست‌های نهاد در تالان اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، خصوصی‌سازی، مقررات‌زدایی و نهادهای خوب از قبیل اصول کلاسیک، نهاد مالکیت، برابری و آزادی و شفافیت و سایر موارد از قبیل توسعه زیرساخت‌ها و پیش‌بینی کلی خدمات اساسی، کاهش سیاست‌های عجلانه تاکید دارد.

جنبش حقوق و توسعه با ملاحظه سیر تاریخی آن به شرح منعکس در کتاب حاضر حکایت از آن دارد که همیشه در چالش‌ها و نگرانی‌های متعدد عملی و اخباری بوده است بدین شرح که صدای زوال رابطه حقوق و توسعه رو به افزایش است لیکن واقعیت‌های توسعه با التفات به تمامیت‌های موضوع توسعه که امروزه به عنوان رکن لازم فرایند توسعه است نه ابزار توانسته است توجه سازمان‌ها و نهادهای بین‌المللی را از قبیل بانک جهانی از تمرکز بر کسب و کار و اقتصاد کلان به سمت تقویت سیستم‌های حقوقی در کشورهای مختلف هدایت نموده است و

سیاست‌ها و روش‌های حقوق و توسعه به نقش حقوق و توسعه یا قاعده حقوق در حال نقش‌آفرینی هستند و حقوق به سمت مرکز ثقل توسعه در حال حرکت است. بر همین اساس این اثر به درستی اشاره خواهد نمود که حقوق در جستجوی دولت توانمند و از اصلاحات دوران‌های سابق و نسل‌ها برای فرصتی جهت تحول می‌نگرد.

آنچه شاید در حوزه توسعه و آینده حقوق توسعه ضروری است تلاش برای نقد و اصلاح یک اقتصاد مبتنی بر سیاست‌های مختلف بازار - دولت و نهاد و هم زمان توجه به نتایج نامطلوب اجتماعی توسعه از حیث نگرانی‌های حقوق بشری (قومیت فرهنگ و جهانی شدن و ...) می‌باشد. در دانه نقد و اصلاح ساختار اندیشیدن در خصوص مفهوم قانون از مقررات رسمی فراتر است. برای یکبارچگی اقتصادی به سراغ نهادها رفت و در مقابل نیز به خطرات اعتماد به جامعه مدنی، با اهدا چندگانه باید توجه نمود.

در این اثر به - اکمیت حق، در قالب رویکردهای بانک جهانی، سیاست‌های حقوق و توسعه برای آینده، مدل‌های جهانی و موج‌های حقوق و توسعه، دولت و حاکمیت، حقوق و مقررات‌زایی توسط صاحب نظامی چون دیوید تریک و ... بحث شده است که نظر به مقدمه کامل کتاب ضرورتی به ارایه رنس مطاب نیست لیکن آنچه ضروری است، اینکه اثر حاضر می‌تواند برای اساتید، دانشجویان و محققان حوزه حقوق خاصه حقوق اقتصادی و عمومی و سایر حقوقدانان از حیث نگرش به خاسته‌های روزی بشر در قالب توسعه و نقش و تحولات حقوق مفید باشد. جنبه تحولی و مجهول حقوقی توسعه اینکه علم حقوق با ویژگی خاص خود که همانا قطعیت و ثبات است در مواجهه با مفادی فزونی فرا می‌گیرد که معطوف به امر توسعه است این مواجهه در مقابل موضوع و مفهومی سیال و منعطف است. توسعه است که دارای ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و ... است بر همین پایه، تحلیلی و ارتباطی که توسعه نیازمند مطالعات بین رشته‌ای میان حقوق و اقتصاد است و در واقع شامل تغییر و تحولات حقوق عمومی اقتصادی و حقوق و توسعه محصول اجتناب‌ناپذیر موضوعاتی خارج و ترکیبی چون توسعه می‌باشد و از این منظر ضرورت فراگیری برای حقوقدانان دوچندان می‌نماید. برای اساتید، دانشجویان و محققان حوزه اقتصاد، مدیریت و توسعه بلاشک دارای قابلیت لازم از حیث فزونی به داشته‌هایشان خواهد بود.

برخود لازم می‌داند از سرکار خانم نرجس آتش‌برگ ویراستار ادبی متن بابت تمامی همراهی‌ها و سرعت‌بخشی به فرایند ویراستاری و از همکار محترم جناب آقای مهدی برفی‌زاده

بابت بازخوانی متن و همکاران گرامی در مرکز نشر دانشگاه هرمزگان (جناب آقای دکتر رضایی و آقای مجید میرزاده) که در امر چاپ این اثر همت گماردند، نیز قدرانی و تشکر نماید.

لازم به ذکر است در ترجمه اثر حاضر، تلاش گردید تلخیص متن نیز انجام و روان سازی با حفظ اصالت پیام مدنظر قرار گیرد. از دیدگاه خوانندگان محترم در خصوص موضوع اثر استقبال می نماید تا در چاپ های آینده مورد توجه قرار گیرد.

محمد صادقی

زمستان ۱۳۹۸

Mrs4272@yahoo.com

www.ketab.ir

فهرست

فصل اول: موج سوم در نظریه‌ی حقوق و توسعه و ضرورت یک رویکرد انتقادی جدید.....	۱۷
دیوید د. تروپک و آلوارو سانتوس.....	۱۷
اصل «حقوق و توسعه» به‌عنوان وجه اشتراک سه زمینه‌ی انضباطی.....	۲۱
دو موج اول در حقوق و توسعه.....	۲۳
حرکت به زمان حال: نقد روشنفکری جدید و ظهور اصول جدید در سیاست توسعه.....	۲۴
سه بینش در حقوق و نظریه‌ی توسعه: الگویی در حال ظهور؟.....	۲۷
ایده‌های حقوق سرسبز: موج و تاریخچه‌ی اندیشه‌ی حقوقی.....	۲۹
ایده‌های اقتصادی.....	۳۲
کارکردهای سازمانی.....	۳۴
مداخله‌ی نهادها.....	۳۵
عملکرد انتقادی جدید.....	۳۶
پیشینه‌ها و اصول.....	۳۷
سیاست‌های حقوق خصوصی.....	۳۸
اصول‌گرایی بازار بازسازی‌نشده.....	۳۹
شکاف بین نظریه و واقعیت.....	۳۹
محدودیت‌ها.....	۴۰
نقد کارآیی.....	۴۰
موضوع مورد غفلت توزیع.....	۴۱
جهان‌گرایی کاذب.....	۴۲
تفوق خواسته‌ی اقتصاد جهانی.....	۴۲
امکان رقابت.....	۴۳

نتیجه‌گیری.....	۴۲
فصل ۲: سه مدل جهانی‌سازی حقوق و تفکر حقوقی : ۲۰۰۰-۱۸۵۰.....	۴۵
دانکن کِنِدی.....	۴۵
اولین مدل جهانی‌سازی.....	۵۳
مسئله‌ی اجتماعی به عنوان نوعی آگاهی حقوقی بین‌المللی.....	۶۸
پذیرش جهانی موارد اجتماعی.....	۷۷
جهانی‌ری دوم.....	۷۸
فصل ۳: مقررات حقوقی و توسعه؛ گذشته، حال و آینده.....	۹۱
دبویید.م.تروپک.....	۹۱
مقررات حقوقی جایگزین تقوّه و توبه.....	۹۱
پروژه‌ی دموکراسی و حمایت از حقوق بشر.....	۹۵
پروژه‌ی بازار و کشف اصول حقوقی.....	۹۶
نقدهای وارده بر فاز اولیه‌ی قاعده‌ی حقوق.....	۹۹
روش کاربردی پرسش.....	۹۹
تناقض آشکار در ادغام و اختلاط شرکت‌ها.....	۱۰۱
تصایل بازار به سمت رشد و هدایت آن به سوی فقرزدایی.....	۱۰۲
توزیع و کارایی.....	۱۰۳
رشد درونی و جهانی اقتصاد.....	۱۰۳
تغییرات در سیاست توسعه.....	۱۰۵
گسترش دستور اصلاح و پالایش روش‌ها.....	۱۰۷
بررسی پایه‌ی علمی.....	۱۰۸
فراتر از نقد: چه ویژگی‌هایی برای مقررات حقوقی وجود دارد؟.....	۱۰۹
فصل ۴: انتخاب‌های سیاسی "مقررات حقوقی" و حالت‌های متداول توسعه.....	۱۱۱

۱۱۱.....	دیوید کندی.....
۱۱۶.....	فاز اول: اجماع پس از جنگ ۱۹۴۵-۱۹۷۰.....
۱۱۶.....	تقدم ایده‌های اقتصادی.....
۱۲۱.....	نظریه‌های حقوقی ضمنی: تقاضا برای حقوق.....
۱۲۸.....	سیاست حس مشترک پس از جنگ.....
۱۳۱.....	فاز ۲: بحران ۱۹۸۰-۱۹۷۰.....
۱۳۱.....	سوق: تضاد به سمت سیاست.....
۱۳۲.....	فاز ۳: اجماع واشنگتن ۱۹۹۵-۱۹۸۰.....
۱۳۲.....	اقتصاد بر مبنای مردم.....
۱۴۶.....	تقاضا برای قانون موج دوم: رون در نظریه‌ی اقتصاد نئولیبرال.....
۱۵۹.....	فاز ۴: ترکیه‌ی نئولیبرالیسم ۲۰۰۱-۱۹۹۸.....
۱۵۹.....	تفکر مجدد: اقتصاد، سیاست، جامعه و حقوق.....
۱۶۴.....	سیاست توسعه‌ی پست نئولیبرالی و موج سوم.....
۱۷۲.....	برداشت مشترک از سیاست نئولیبرالی توسعه.....
۱۷۶.....	نتیجه‌گیری.....
۱۸۷.....	فصل ۵: منطق حقوق و توسعه.....
۱۸۷.....	اسکات نیوتن.....
۱۹۲.....	بلندپروازی‌های بزرگ.....
۱۹۲.....	موج بحرانی: اقتصاد سیاسی بین‌المللی ۱۹۸۵-۱۹۷۴.....
۱۹۵.....	نظریه‌ی اصلی، متغیر مارکسی.....
۱۹۸.....	موج احیایگر (Revivalist Moment):.....
۱۹۸.....	قرارات حقوقی IUS Militans Et Triumphans 1985-1995.....
۱۹۹.....	ابداع مجدد مداخله.....

فصل ۶: آینده‌ی حقوق و توسعه: تعریف نسل دوم اصلاحات و پیوستگی اجتماعی.....	۲۰۱
کری ریچ.....	۲۰۱
تعریف نسل دوم اصلاحات.....	۲۰۱
ظهور حکومت مناسب با بهترین اقدام در حقوق و نهادها.....	۲۰۱
از انتقاد تا اصلاح.....	۲۰۶
آینده‌ی حقوق و توسعه.....	۲۱۰
اصلاحات قضایی.....	۲۱۶
فعالان جدید.....	۲۱۷
حقوق بشر.....	۲۲۱
تعادل.....	۲۲۴
به سمت دولت توانمند.....	۲۳۶
اصلاحات نسل دوم، فرصتی برای تحرک.....	۲۳۸
حقوق نرم.....	۲۴۵
حقوق بشر.....	۲۴۸
نتیجه‌گیری.....	۲۵۰
فصل ۷: کاربردهای بانک جهانی از حاکمیت حقوق.....	۲۵۹
آلوارو سانتوس.....	۲۵۹
الگوهای سیاست بانک جهانی.....	۲۶۰
لفظ بانک جهانی در مقررات حقوقی.....	۲۶۲
مقررات حقوقی به صورت یک چارچوب نهادی.....	۲۶۳
مقررات حقوقی به عنوان مقررات و قانون اساسی.....	۲۶۵
روش اصلاح قوانین و دادگاهها.....	۲۷۲
غیرمتراکم‌سازی بانک جهانی.....	۲۷۳

۲۷۴	 سازمان حقوقی (حوزه‌ی حقوقی)
۲۷۵	 واحد بخش عمومی
۲۷۵	 گروه توسعه‌ی بخش خصوصی
۲۷۶	 مؤسسه‌ی بانک جهانی
۲۷۷	 پروژه‌های اصلاحات حقوقی و قضایی
۲۷۷	 اصلاح قضایی
۲۸۲	 اصلاح حقوقی
۲۸۵	 بویایرهای داخلی در بانک جهانی
۲۸۶	 تأثیر ارزیابی
۲۸۷	 رتبه‌بندی‌ها به‌عنوان یک ابزار ارزیابی و استراتژی
۲۹۲	 بانک جهانی و کشورهای مقرون
۲۹۶	 نتیجه‌گیری
۳۰۱	 جداول و پانویس‌ها

www.ketab.ir